

Passiivsest suitsetamisest on saamas eurooplaste jaoks tõsine mure

13/05/2005

Euroopa ametkonnad ja mitmed liikmesriigid peavad passiivset suitsetamist tõsiseks probleemiks, millel on kahjulik mõju nii tervisele kui keskkonnale

Sissejuhatus

Passiivseks suitsetamiseks nimetatakse seda, kui mittesuitsetaja hingab sisse suitsetaja poolt atmosfääri paisatud tubakasuitsu. Sel viisil sissehingatav suits koosneb tubaka põlemise jääkproduktidest ja suitsetaja poolt välja hingatud õhust. Suitsetaja ise hingab sisse ainult 15 % sigaretsuitsust (nn tubakasuitsu otsevoog); ülejäänud suits (nn tubakasuitsu kõrvalvoog) hajub ümbritsevasse atmosfääri laiali ning hingatakse sisse teiste kohalviibijate poolt.

Tubakasuits sisaldab enam kui 4000 keemilist ühendit, millest rohkem kui 50 peetakse vähkitekitaavaks ning enam kui 100 toksiliseks. Mõne nimetatud ühendi kontsentratsioon on tubakasuitsu kõrvalvoos suurem kui otsevoos (st. suitsetaja poolt sissehingatavas suitsus).

Passiivse suitsetamisega kaasnevad ohud

Aprillis 2004 British Medical Journal[1]'s toodud uuringus passiivse suitsetamise laastavast mõjust väidavad uurijad, et täiskasvanutel, kes elavad koos suitsetajaga, on 15% võrra suurem vähki suremise oht ka juhul, kui nad ise pole kunagi suitsetanud olnud. Sama aasta mais liigitas WHO International Agency for Research on Cancer (WHO Rahvusvaheline Vähiuuringute Agentuur) passiivse suitsetamise inimesele ohtlike vähki tekitavate keemiliste ühendite, kantserogeenide, gruppi ning tõestas, et tahtmatu suitsu sisse hingamine võib teatud määral põhjustada kopsuvähki ka inimestel, kes pole ise kunagi suitsetanud[2]. Agentuur osutas ka asjaolule, et suitsetajaga koos elavatel inimestel on 25 % võrra suurem südameisheemiatõve põdemise oht[2]. Peale selle kahjustab tubakasuits eriti suurel määral just lapsi – suureneb hingamisteede haiguste, korduvate kõrvahaiguste, astmahoogude, loote hilinenud emakasisese arengu, vastsündinu madala sünnikaalu ja imiku äkksurma oht. Lisaks kogevad mittesuitsetajad mitmeid ebameeldivusi, mis on seotud suitsuses keskkonnas viibimisega nagu kõha, peavalu, silmade ärritus, uimasus, hingamisteede probleemid jms. On välja arvatud, et aastal 2001 põhjustas passiivne suitsetamine üksnes EL–15–s hinnanguliselt 50–100 000 inimese surma aastas[3] Euroopa Ühendus tegeleb praegu aktiivselt täieliku suitsetamisvastase poliitika väljatöötamisega. Lisainformatsiooni antud teemal leiab järgnevalt kahelt inernetiaadressilt, kus on ära toodud mitmed artiklid, uudised ja informatsioon: <http://www.help-eu.com> ja http://europa.eu.int/comm/./tobacco_en.htm

Esimeseks ülemaailmseks rahvatervise leppeks nimetatud WHO Framework Convention on Tobacco Control (FCTC– tubaka tarbimise leviku vähendamise WHO raamkonventsioon), mis võeti ühehäälselt vastu WHO 192 liikmesriigi poolt 21. mail 2003. aastal 56. Maailma Terviseassambleel (56. World Health Assembly), on esimene rahvusvaheline õigusakt, mille eesmärgiks on vähendada tubakaga seotud surma- ja haigusjuhtumite hulka maailmas. 27. veebruaril 2005 jõustunud leppele on alla kirjutatud 25 ning selle on ratifitseerinud 13 liikmesriiki.

Õiguslik raamistik

EL–tasandil käsitletakse passiivset suitsetamist vastavas direktiivis ja soovitusel. Töötervishoidu ja –ohutust puudutav direktiiv (89/391/EEC) sätestab, et “puhkeruumides tuleb kasutusele võtta sobivad meetmed kaitsmaks mittesuitsetajaid tubakasuitsust põhjustatud ebamugavuste eest”. Peale selle võttis Nõukogu 2002. aastal vastu soovitusel, milles kutsutakse liikmesriike üles seadusandlike meetmeid rakendama, et kaitsta inimesi passiivse suitsetamise eest tööl, kinnistes avalikes ruumides ning ühistranspordivahendites.

Liikmesriikide poolt rakendatavad seadusandlikud meetmed ja tegevused passiivse suitsetamise piiramisel on riigiti erinevad. Iirimaa ja Norra on hetkel ainsad riigid, kus kõikides töökohtades, sh baarides ja restoranides, kehtib täielik suitsetamise keeld. Eesmärk: kaitsta töötajaid tubakasuitsust saastatud keskkonnas viibimise eest ja sel viisil hoida nende tervist. Iirimaa peavad keelust kinni kõik sektorid keskmiselt ca 94 % ulatuses Üks suitsetaja viiest väidab, et ei suitseta enam teiste juuresolekul. Samuti kinnitavad iirlastest suitsetajad, et on hakanud vähem suitsetama ka kodus, mis näitab, et seadus on aidanud avada inimeste silmi passiivse suitsetamisega kaasnevate ohtude suhtes. Enamus EL liikmesriikidest on valinud avalikes kohtades suitsetamise keelustamise tee. Mõned, näiteks Iirimaa, Malta, Soome, Holland ja Rootsi, on keelustanud suitsetamise töökohtades, kuid mitte kõik nimetatud riigid pole keeldu laiendanud hotelli- ja toitlustussektorile. Paljud riigid (Prantsusmaa, Belgia, Poola, Ungari, Eesti, Soome) on pakkunud sellele sektorile välja võimaluse eraldi alade loomiseks suitsetajatele ja mittesuitsetajatele.

Seaduse maksmapanekut takistavad tegurid

Hetkel on probleemiks järelevalve ja sanktsioonide puudumine või nõrkus; neid tuleks karmistada. Samuti on probleemiks suitsetamisala definitsioon – tegemist on ebamäärase mõistega, mida on raske tegelikkuses kasutada ja mis ei paku kaitset tervisele, sest suits võib sealt levida kõrvalasuvale mittesuitsetajate alale. Parimaks viisiks on siiski täielik keeld. Kui seda pole võimalik kehtestada, on suitsetamisalale siiski paremaks alternatiiviks suletud ruumide rajamine.

Konkreetsed tegevused suitsetamise keelustamise toetuseks

Ajavahemikul, mil passiivse suitsetamise vastast seadust menetletakse ja enne selle jõustumist, võiks ajakirjandus kajastada debatte, uuringuid ja artikleid, mis aitaksid rahva teadlikkust antud probleemist tõsta (Rootsis, Hispaanias, Prantsusmaal, Belgias, jm.).

Vahendid passiivse suitsetamise vastase seaduse toetamiseks

Lisaks peamistele regulatsioonimeetmetele on Iirimaa ja Maltal kasutusele võetud mitmeid erinevaid võimalusi rahva abistamiseks, näiteks:

– Seati sisse spetsiaalne telefoniliin, kus antakse informatsiooni uue seaduse ning suitsetamisest loobumise kohta

(nn loobumislisiin) (telefoninumber on Maltal trükitud ka sigaretipakkidele).
– Enne seaduse jõustumist viidi läbi vastav reklaamikampaania kogu riigis.

Suitsetamist keelustavate seaduste positiivsed tulemused on välja toodud mitmetes uurimustes. Aastal 2002 toodi British Medical Journal'is välja uurimuse tulemused, mis näitasid, et suitsetamise täieliku keelustamise tagajärjel töökohtades väheneb suitsetamine 29% võrra. [5]

Kokkuvõte

Kas passiivset suitsetamist peaks reguleerima seadustega (nagu seda tehakse Iirimaa) Euroopa tasandil?

On äärmiselt soovitatav, et valitsused järgiksid Iirimaa eeskuju ning keelustaksid suitsetamise avalikes kohtades/töökohtades. Selline keeld kaitseb nii töötajaid kui ka kliente toksilise tubakasuitsu kui kahjuliku kantserogeeni mõjude eest. Preventsiooniga tegelemine, nii nagu seda on soovitatud viimastes dokumentides (nt Euroopa Liidu uut tervishoiustrateegiat aastal 2004 kajastav dokument), kus toetatakse suitsuvabade avalike kohtade/töökohtade loomist, on hea võimalus mõjuva, aatelse ja efektiivse muudatuse elluviimiseks! Eesmärgiks on näha rohkem ülkirjeldatud põhimõttest lähtuvaid häid praktilisi tulemusi, mida toetavad Komisjon ja siseriiklikud valitsusasutused kasutades kujukaid uurimistulemusi ära väitluses konservatiivsete tööstuslobistide lihtsameelsete üleskutsetega tubakat puudutavat seadusandlust piirama!

Tõhusate tegutsemisviiside kohta informatsiooni vahetamine

Enamus liikmesriike, kes tahavad oma seadused üle vaadata, on pööranud pilgud Iirimaa, Itaalia, Malta ja Norra poole. Tõestatud on, et täielikku keeldu on lihtsam ellu rakendada kui suitsetamist piirata; viimane tee toob üksnes kaasa tulutuid arusaamatusi ning vaidlusi suitsetajate ja mitesuitsetajate vahel. Seaduskuulekus tõusis Iirimaa ja Norras pärast täieliku keelustamise jõustumist 2004. aastal.

Allikad:

[1] Sarah E Hill, "Mortality among never smokers living with smokers", British Medical Journal, 05.04.2004.

[2] WHO International Agency for Research on Cancer. Monograph on the evaluation of the risk to humans: tobacco smoke and involuntary smoking. Lyon, France 2004; Vol 83. <http://monographs.iarc.fr>

[3] British Medical Association (2002). Towards Smoke-Free Public Places. London, UK, November www.bma.org.uk

[4] Council Recommendation of 2 December 2002 on the prevention of smoking and on initiatives to improve tobacco control (2003/54/EC), Official Journal L 022, 25/01/2003 P. 0031 – 0034

[5] Fichtenberg and Glantz (2002). Effect of smoke-free workplaces on smoking behaviour: Systematic Review, BMJ vol.325, 27 July

Märkused:

Käesolev pressiteade on koostatud European Network for Smoking Prevention (Euroopa Suitsetamise Ennetamise Võrgustiku) liikmete toel 2005.aasta aprillis.

- "Käesolevas tekstis esitatud vaateid ei saa kuidagi võtta Euroopa Komisjoni ametliku seisukohaväljendusena "
- Internetiaadressid ja allikad on teksti lahutamatu osa.
- Euroopa Komisjoni poolt algatatud uue suitsetamisvastase kampaania "HELP – For a life without tobacco" ("HELP- Elagem tubakata") raames edastatakse pressiteateid regulaarselt (aprillist novembrini), et anda meediale asjakohast terviseteemalist informatsiooni "HELP" kampaania toetuseks.

